

Theater

Paula Bangels,

actrice en regisseur

12 januari 1967: geboren te Sint-Truiden, België. 1992: afgestudeerd aan het Koninklijk Conservatorium Brussel, als Meester in de Dramatische Kunst. 1995: *Who's Afraid of Virginia Woolf* - Malpertuis, Tielt. Regie: Dirk Tanghe. 1998: *Hij en Zij* - De Paardenkathedraal. Regie. 1999: zet eigen jongerengedzelschap Domenica

op in de Paardenkathedraal. 2001: *Midsummernightsdream* - Paardenkathedraal. Co-regie met Dirk Tanghe. 2003: *4 Mannen* - Paardenkathedraal (Barry Atsma, Louis van Beek, Herman Bolten en Paul Disbergen). Regie. 2006-2009: Workshops, masterclasses Theater o.m. aan de HKU; afstudeerbegeleiding. 2008 :

Nachtwake - Paardenkathedraal (nominatie Theo d'Or voor Katrien Debecker). Regie. 2008: *Closer* - Paardenkathedraal. Regie. 2009: richt De Spelerij op. 2010: *Mathilde* - Theater Zeelandia Middelburg (nominatie Louis d'Or voor Louis van Beek). Regie 2011: Belgische première *Othello* van De Spelerij. Regie.

INTERVIEW PAULA BANGELS

Ze is veelzijdig en Vlaams – regisseur Paula Bangels. Nu ook in Nederland.

Door Karin Veraart
Foto Marcel van den Bergh

‘Wat ik wil, is dit’

Paula Bangels in het decor van haar laatste voorstelling *Pee*:

‘Je kunt niet zeggen: ik kan niet creatief zijn want ik krijg geen geld. Het ligt niet buiten jezelf.’

Er klinkt luid gestommel, en opeens, in een fractie, zie je *Pee* door de caravan stuiteren, van de ene kant naar de andere. Onwillekeurig schieten alle andere acteurs in de lach. Het is een gek ogenblik in de voorstelling, die met dit slapstickmoment lekker wat lucht krijgt. Het stuk heet ook *Pee*, naar zijn titelheld, een eigenzinnig mannetje dat – tot onbegrip van zijn familie – de afzondering zoekt in een oude caravan. De repetities zijn in volle gang, er wordt nog gezocht en geïmproviseerd, de sfeer is geconcentreerd. ‘Daar word ik gelukkig van. Van een goede repetitie’, zegt regisseur Paula Bangels.

We spreken in de Verkadefabriek in Den Bosch, waar Bangels aan het werk is. *Pee*, van de jonge schrijfster Anna van der Kruis, gaat maandag in première, in het Theaterfestival Boulevard. Productiehuis Brabant ondersteunt de productie en vroeg Bangels voor de gastregie. Het is de eerste van een reeks voorstellingen waarmee de 44-jarige Vlaamse terug is in Nederland. ‘Ik wil graag ook hier weer zichtbaar zijn’, zegt ze. ‘Dat moet nu gaan lukken.’ Na *Pee* staan in Nederland op het programma: een herneming van de succesvoorstelling *Mathilde*, *Wie is er bang voor Virginia Woolf* met Linda van Dyck en Victor Löw, en de Nederlandse première van haar *Othello*.

Het rijtje weerspiegelt meteen de veelzijdigheid van de regisseur: ze staat graag op festivals, deinst niet terug voor een grote vrije productie en heeft sinds kort een eigen gezelschap De Spelerij waarvan *Othello* de eersteling is. Er ging een periode van veel werken en organiseren aan vooraf, en dat was nodig: Paula Bangels (44) had behoefte aan een *clean break*, na de legendarische jaren van opkomst en ondergang met De Paardenkathedraal, het gezelschap van Dirk Tanghe in Utrecht.

Ze kwam in 1997 met Tanghe mee, als actrice. Stond in zijn *Virginia Woolf*, en zette op zijn aandringen haar eerste stappen als regisseur. Het geroemde *Midsummernightsdream* deden ze samen; ze maakte er goedlopende voorstellingen als *Nachtwake*, *Bedrog* en *Closer*. In 2009 viel na veel (ook zakelijk) geharrewar het doek.

‘Ik wilde vooral Dirk niet opvolgen – als dat al gekund had. Ik moest afronden, wegwezen en opnieuw beginnen. Een sabbatical nemen en nadenken: wat wil ik nu eigenlijk? Heb ik dit gedaan omdat het met Dirk zo goed werkte? Ben ik in hart en nieren regisseur? Of wil ik liever in een schoenwinkel gaan werken?’

‘Maar na drie weken op de bank boekjes lezen wist ik het eigenlijk al: ik kan niet anders dan alles zien in de context van theater. Je ziet iemand zitten, je denkt: dat is die-en-die uit dat stuk. Of je hoort muziek, en je denkt aan een scènewisseling. Alles bleef theater.’ Een oude wens kwam terug: *Othello*. ‘Toen dacht ik: maar dan wil ik ook mijn eigen zin doen en niet aankloppen bij een gezelschap. Dan richt ik m’n eigen club op. De Spelerij. Ja!’

‘Enfin, hoe begin je daaraan. Geen idee. Ik wist er niks vanaf, hè. Wij kwamen vroeger in een zaal, en die was uitverkocht, en dat was logisch en die affiches hingen daar, en dat was logisch en iedereen wilde ons zien en dat was heel normaal. En dan sta je er ineens zelf voor. Subsidie aanvragen, stichting oprichten. De subsidie hebben we niet gekregen. Het potje bleek al grotendeels leeg. Maar dat weet je veel later pas, als de voorstelling geprogrammeerd is en de acteurs klaarstaan. Wat nu? Sponsoring!’

‘Ik weet dat het een heel gevoelig punt is nu in Nederland, met de kortingen op kunst. Maar ik heb het gevoel dat kunstenaars in Vlaanderen allemaal al veel langer bezig zijn de eigen boontjes te doppen want er is gewoon

geen geld, nooit geweest, voor cultuur – en iedereen is er toch altijd mee bezig. Inmiddels ben ik bezig een optimale financieringsvorm te ontwikkelen. Zo heeft De Nationale Loterij – als sponsor – haar logo op de affiches, maar daarnaast geef ik training aan medewerkers van dat bedrijf. Ik heb geen zin om te vragen: alsjeblijft, ik ben een arme kunstenaar, mag ik iets van jou?’

Ze maakt heel uiteenlopend theater. ‘Ik vind het fijn dat ik niet hoeft te kiezen. Maar mensen die mij al langer volgen, herkennen wel een Paula-stijl. Bij mij ontstaat een voorstelling vanuit improvisatie. Alles komt uit de acteurs. Die stimuleer ik en die stuur ik, ik zet ze op een rij en ik regel het verkeer en dan komt er een voorstelling uit. Daar zit een riedel muziek in, en vaak doe ik iets onverwachts met de vorm. Ik vertrek altijd vanuit realistisch spelen, en dan ergens weet ik: (houd adem in): nú moeten jullie allemaal een kwartslag draaien. Dat komt op in een repetitie, dat is mijn handtekening. Van te voren een concept bedenken, zoals Dirk, dat doe ik niet.’

Over haar nieuwste voorstelling zegt ze: ‘*Pee* heeft zich teruggetrokken, maar zijn familie accepteert het niet, en dringt hem ieder jaar een verjaardagsfeestje op. Vreselijk voor iedereen eigenlijk. Er komt niks op gang. Geen gesprek, geen dynamiek, ooooh, het lukt maar niet. Ook grappig, hoor. Herman laat de mensen lachen in het begin. Ik denk: doe maar, lach maar. Het zal je wel vergaan. Maar het is beslist niet loodzwaar, het is geen Ibsen of No-rén. Wel herkenbaar, en voor een festival heel geschikt.’

Een heel ander verhaal is dan *Virginia Woolf* met Victor Löw en Linda van Dyck. ‘Ik heb ze nu een paar keer ontmoet, Linda van Dyck regisseert alles, ook hoe ik moet regisseren. Ik vind dat wel leuk, waarom zou zij geen diva mogen zijn? Vooralsnog heb ik er geen probleem mee,

het stuk was haar voorstel. Ik weet dat er met argusogen naar gekeken wordt, maar ik vind het spannend. Het kan iets nieuws opleveren als ik me straks met hen bemoei.’

Dat was ook de achterliggende gedachte bij *Othello*. ‘Dat stuk moest eens door een vrouw gedaan worden! Al dat mannelijk geneuzel, kom op! Het is een liefdesverhaal, hoor jongens. Bij mij is dat leger weg, en Cyprus als plaats van handeling heb ik ook geschrappt. Want dat vind ik belangrijk: ik wil universeel theater maken, voor – ook jonge – mensen van hier en nu. Ik wil het terugbrengen naar de essentie, mijn essentie. Manipulatie laten zien, laten zien dat iemand zijn vrouw vermoordt en dat de omgeving dat wel best vindt! Dat vind ik zó van deze maatschappij, van het nu. Ik heb alle personages voortdurend op toneel, ze kijken naar wat er gebeurt en ze doen niks. Ik wil universele thema’s, tijdloos, plaatsloos.’

‘En ik wil theater maken voor volle zalen. Dat betekent niet per se laagdrempelig toneel. Hou op met die hokjesflauwekul. Je kunt *Othello* even ontoegankelijk maken als toegankelijk. De stukken die ik graag wil doen zijn nou eenmaal veelal gezinsdrama’s, liefdesdrama’s. Ik ga geen zware Schwab brengen. Laat dat nu toeval zijn, dat dat echt niet in me zit. Ik hoef geen enkele concessie te doen.’

‘Natuurlijk is er theater dat geen volle zalen trekt, natuurlijk zijn er productiehuisen nodig, als je dat ontkent, slaat de balans door naar de andere kant. Maar je kunt niet zeggen: ik kan niet creatief zijn want ik krijg geen geld. Het ligt niet buiten jezelf. Je uitgangspunt moet zijn: wat wil ik, waar word ik gelukkig van? Van een goede repetitie. Van een volle zaal. Van De Spelerij. Een voorstelling, een ploeg. Een ervaring voor mensen. Zodat ze achteraf een wijntje drinken, omdat ze even moeten bekoemen.’

Paula Bangels in Nederland

Pee Foto Dorota Sobczyk

Pee, van de jonge toneelschrijfster Anna van der Kruis en gezelschap De zon schijnt niet in uw tv. Theaterfestival Boulevard Den Bosch, 8 t/m 13 augustus. festivalboulevard.nl

Wie is er bang van Virginia Woolf, van Edward Albee. Hummelinck Stuurman Theaterbureau. Première 18 februari in de Leidse Schouwburg. Tournee t/m 12 juni. hummelinckstuurman.nl

Mathilde Foto Ben van Duin

Mathilde, of: *Hoe een Zeeuws Meisje een levend kunstwerk werd*, gespeeld door Louis van Beek/ Theaterproductiehuis Zeelandia. Te zien op Zeeland Nazomer Festival, 27 augustus t/m 3 september. Daarna tournee van 21 oktober t/m 21 januari 2012; theaterzeelandia.nl

Othello, van William Shakespeare door Bangels' eigen gezelschap De Spelerij. Beleefd volgend seizoen zijn Nederlandse première. wallisfinkers.nl despelerij.be

Othello Foto Bart Van Der Moeren